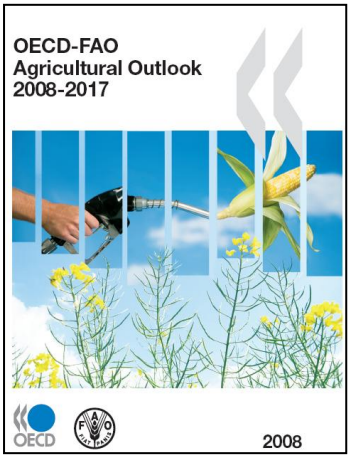

OECD-FAO Agricultural Outlook 2008–2017

Summary in Czech

Zemědělství – Výhled OECD-FAO na léta 2008–2017

Přehled v českém jazyce

Toto čtrnácté vydání výročního *výhledu zemědělství* – a čtvrté vydání připravené společně s FAO – nabízí zhodnocení možností zemědělských trhů na základě předpovědí do roku 2017 v oblasti výroby, spotřeby, obchodování, skladování a cen zemědělských komodit zejména z mírného pásma. Tyto předpovědi vycházejí z konkrétních předpokladů týkajících se globálních makroekonomických podmínek, růstu populace, vnitrostátních zemědělských a obchodních politik, výrobních technologií a počasí. Výhled ukazuje, jak jsou tyto trhy ovlivňovány ekonomickým vývojem a vládními politikami, a zdůrazňuje některá rizika a nejistoty, které mohou tržní výsledky ovlivnit.

Zpráva pokrývá 39 zemí a 19 regionů, včetně všech zemí OECD a některých klíčových zemědělských výrobců, kteří nejsou členy OECD, například Čína, Indie, Ruská federace, Brazílie a Argentina.

VĚDĚLI JSTE, ŽE? Výroba PALIVOVÉHO ETANOLU se v letech 2000–2007 **ztrojnásobila**.

- Světové referenční ceny téměř všech zemědělských komodit, o nichž se v této zprávě hovoří, jsou na rekordní úrovni nebo nad ní, alespoň v nominálních hodnotách. Tento stav nebude trvat dlouho a ceny se postupně sníží, jelikož některé faktory, které nedávný vývoj způsobily, mají přechodnou povahu. Je zde však vážný důvod domnívat se, že nyní existují trvalé faktory, které ceny ovlivňují, a že tyto faktory budou působit tak, aby ceny byly v porovnání s minulostí na vyšší průměrné úrovni a zároveň se snížil dlouhodobý pokles v reálných hodnotách. Bez ohledu na to, zda se jedná o přechodný či trvalý jev, je nutné při provádění politických kroků zaměřených na rozvoj zemědělství a řešení potřeb hladových a chudých lidí zohlednit oba tyto rysy.

- Dramatické zvyšování cen od roku 2005/06 je částečně výsledkem nepříznivého počasí v hlavních regionech produkujících obilí na světě, s následným dopadem na sklizeň a hospodářská zvířata, která potřebují stejnou půdu. V souvislosti s nízkými celosvětovými zásobami by pouze tento vývoj spustil výrazné cenové reakce. Takový stav se neobjevuje poprvé. K podobné situaci došlo již v minulosti a ceny klesly v okamžiku, kdy převládly normální podmínky a nabídka na to časem zareagovala. Ve Výhledu se uvádí, že není důvod si myslet, že by se taková situace v několika následujících letech nemohla opakovat.

- Jakmile však ceny klesnou ze současných maximálních hodnot, zůstanou ze střednědobého hlediska na vyšší průměrné úrovni, než tomu bylo v minulém desetiletí. Ale základní vlivy, které jsou motorem nabídky zemědělských výrobků (stručně řečeno zisků z produktivity), nakonec převáží vlivy, které působí na větší poptávku, a to jak v oblasti potravin a krmiv, tak z hlediska průmyslové poptávky, zejména v oblasti výroby biopaliv. Následně ceny v reálných hodnotách klesnou, ale tento pokles nebude zřejmě tak výrazný jako v minulosti.

- V oblasti nabídky se ve Výhledu očekává, že další růst výnosnosti sklizní bude při určování nabídky obilí důležitější než nové obdělávané plochy. Pomalu se zvyšující výnosnost mléčných výrobků a chovu hospodářských zvířat rovněž podporuje vyšší produkci mléka a masa. Klíčovým předpokladem tohoto Výhledu je postupné posilování amerického dolaru vůči většině měn. V zemích, které jsou touto změnou ovlivněny, bude tento vývoj působit na posílení domácích cen pro zvýšení produkce. Kombinace těchto faktorů přispívá k trvale udržitelnému růstu globální zemědělské produkce, ačkoliv některé z podnětů jsou oslabeny snižující se nabídkou způsobenou vysokými cenami ropy, které zvyšují výrobní náklady.

Obrázek 1.1. Světové ceny komodit na vyšších průměrných úrovních

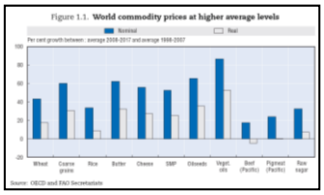

- Poptávka po potravinách a krmivech v rozvíjejících se zemích je ovlivňována změnami stravovacích návyků, urbanizací, ekonomickým růstem a rostoucí populací. Z globálního hlediska a z hlediska absolutních hodnot jsou potraviny a krmiva nadále největším zdrojem růstu poptávky v zemědělství. K tomu se však ještě nyní připojuje rychle rostoucí poptávka po pohonných surovinách pro rostoucí bioenergetický sektor. I když je poptávka po biopalivu menší než nárůst použití potravin a krmiv, je největším zdrojem nové poptávky za poslední desetiletí a důležitým faktorem působícím na zvyšování cen zemědělských komodit.

- Následkem tohoto dynamického vývoje v nabídce a poptávce se podle tohoto Výhledu ceny komodit – v nominálních hodnotách – ve střednědobém hledisku udrží v průměru na úrovni, která bude vyšší než v posledních deseti letech. Pokud porovnáme průměrné hodnoty za období 2008 až 2017 s obdobím 1998 až 2007, mohou být ceny hovězího a vepřového masa vyšší zhruba o 20 %, ceny nerafinovaného a bílého cukru zhruba o 30 %, ceny pšenice, kukuřice a odstředěného práškového mléka o 40 až 60 %, ceny másla a řepky olejné o více než 60 % a ceny rostlinných olejů o více než 80 %. Po této vyšší úrovni však ceny v reálných hodnotách poklesnou, i když pomalejším tempem.

- Ceny mohou být navíc také nestálejší než v minulosti: V době uvedené ve Výhledu se neočekává, že by se úrovně skladových zásob výrazně zvýšily, poptávka je stále méně citlivá na změny cen na úrovni farem, jelikož podíl komodit v konečném soupisu potravin klesá a průmyslová poptávka roste, počasí a nabídka zemědělských komodit se mohou stát proměnlivějšími vzhledem ke klimatických změnám a spekulativní nekomerční investiční fondy v budoucnosti vstoupí na zemědělské trhy nebo z nich vystoupí, v závislosti na možnostech zisku.

- V rámci tohoto celkového kontextu se epicentrum celosvětového zemědělství přesune ze zemí OECD směrem k rozvíjejícím se zemím. Spotřeba i výroba rostou v rozvíjejících se zemích u všech výrobků mimo pšenice rychleji. Očekává se, že v roce 2017 budou mít tyto země u většiny komodit s výjimkou hrubých zrn, sýra a odstředěného práškového mléka dominantní postavení ve výrobě a spotřebě.

- K podobným posunům dochází i na celosvětových trzích. Dovoz roste nejvíce v rozvíjejících se zemích a zvyšující se podíl tohoto růstu je zachycen rozsáhlým vývozem z jiných nově vznikajících ekonomik a rozvíjejících se zemí. Růst vývozu v rozvíjejících se zemích je větší a někdy výrazně větší u téměř všech výrobků. Přestože však podíl zemí OECD na celosvětovém vývozu klesá, mají tyto země nadále dominantní postavení ve vývozu pšenice, hrubých zrn, vepřového masa a všech mléčných výrobků.

Obrázek 1.2. Celkový silný růst světového obchodu

Obrázek 1.3. Růst světových vývozů s dominantním postavením rozvíjejících se zemí

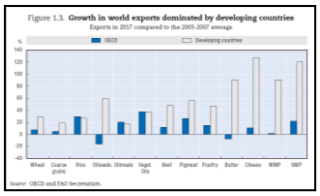

- Vysoké ceny jsou pro někoho dobré a pro někoho špatné. Pro mnoho komerčních výrobců v rozvinutých a rozvíjejících se zemích jsou přínosné. Nicméně mnoho zemědělců v rozvíjejících se zemích není s trhem propojeno, a proto bude jejich zisk ze současných vyšších cen malý nebo dokonce žádný. Více však budou trpět chudí lidé, především ve městech, v rozvíjejících se zemích, které potraviny pouze dovážejí. V mnoha zemích s nízkými příjmy představují průměrné výdaje na potraviny více než 50 % příjmu a následkem vyšších cen uvedených v tomto Výhledu bude více lidí trpět podvýživou.

- Pro nejméně rozvinuté země, zejména ze skupiny zemí s nedostatkem potravin, předpovědi ukazují na výrazně vyšší citlivost a nejistou nabídku potravin v období vysokých cen komodit a velké nestálosti cen. To zdůrazňuje důležitost zlepšování kapacity jejich domácí nabídky investováním do vzdělávání, školení a jiných vzdělávacích služeb, do výzkumu a vývoje a fyzické infrastruktury. Kromě těchto dlouhodobých možností náprav je z krátkodobého hlediska důležité, aby trh s komoditami fungoval efektivně a umožňoval rozdělení dostupných zásob komodit.

- Informace v tomto Výhledu vycházejí z předpokladu, že zemědělské a obchodní politiky se nezmění. Skutečný vývoj cen zemědělských komodit a potravin však velmi závisí na vývoji budoucích politik. Ke snížení negativního dopadu vysokých cen na velmi chudé obyvatele bude nutná větší humanitární pomoc, což lze provést bez výrazných dopadů na trhy.

- Takový dopad by však byl následkem restriktivních obchodních politik, například vývozních daní a embarg. Takový postup může v krátkodobém hledisku poskytnout určitou podporu domácím spotřebitelům, zatíží však domácí výrobce, omezí jejich reakci v nabídce a celkově přispěje k nejistotě celosvětového trhu s komoditami. Podobně by pak opatření na ochranu domácích výrobců zemědělských komodit prostřednictvím opatření na hranicích zatížilo domácí spotřebitele. Omezilo by to rovněž možnosti růstu pro výrobce v zahraničí, jelikož by se omezil nezbytný růst globální zemědělské nabídky.

- Politická podpora a vývoj ceny ropy budou mít výrazný vliv na vývoj budoucí poptávky biopaliva na zemědělské suroviny. Změny v jedné z uvedených oblastí nebo nový technologický vývoj by rovněž měly výrazný dopad na předpokládané světové ceny zemědělských komodit a dostupnost pro potraviny a krmiva.

- V neposlední řadě čelí zemědělská nabídka z dlouhodobého hlediska větším nejistotám a omezením množství nových zemědělských ploch, které lze obdělávat. Veřejné a soukromé

Obrázek 2.1. Ceny potravinových výrobků, 1971–2007 s odhady do roku 2017, USD na tunu

Poznámka: Skutečné ceny snížené deflátorem HDP USD 2007 = 1.

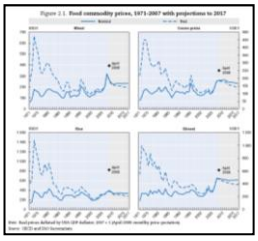

investice do inovace a zvyšující se zemědělské produktivity, zvláště v rozvíjejících se zemích, by výrazně zlepšily nabídku tím, že pomohou rozšířit produkční bázi a sníží možnost opakovaných cenových nárůstů.

Celá publikace je k dispozici na webových stránkách www.agri-outlook.org.

Toto shrnutí obsahuje **StatLinks**, službu, v rámci které obdržíte z tištěné stránky soubory ve formátu Excel™!

© OECD/FAO 2008

Tento přehled není oficiálním překladem OECD.

Reprodukce tohoto přehledu je povolena, jsou-li uvedena autorská práva OECD a název původní publikace.

Vícejazyčné přehledy jsou překlady výtahů z publikací OECD původně publikovaných v angličtině a francouzštině.

Jsou zdarma k dispozici v internetovém knihkupectví OECD: www.oecd.org/bookshop/

Další informace vám poskytne Odbor pro legislativu a překlady při OECD, Ředitelství pro veřejné záležitosti a komunikaci: e-mail: rights@oecd.org, fax: +33 (0)1 45 24 99 30.

OECD Rights and Translation unit (PAC)
2 rue André-Pascal, 75116
Paris, France

Navštivte naši internetovou stránku: www.oecd.org/rights/